

ЗАКОН за развитието на академичния състав в Република България

Обн. - ДВ, бр. 38 от 21.05.2010 г.; изм., бр. 81 от 15.10.2010 г. - Решение № 11 от 05.10.2010 г. на КС на РБ по к. д. № 13/2010 г.; изм. и доп., бр. 101 от 28.12.2010 г.; изм., бр. 68 от 02.08.2013 г., в сила от 02.08.2013 г.

Глава първа ОБЩИ ПОЛОЖЕНИЯ

Чл. 1. (Изм. - ДВ, бр. 81 от 2010 г. - Решение № 11 от 05.10.2010г. на КС на РБ по к. д. № 13/2010 г.; изм., бр. 101 от 2010 г.) (1) Този закон урежда обществените отношения, свързани с научните степени и академичните длъжности в Република България.

(2) Принципи за придобиване на научните степени и заемане на академичните длъжности са:

1. автономия на висшите училища и научните организации и свързаната с нея децентрализация на процедурите по този закон;

2. свободен избор на научно развитие и обективност при неговото оценяване;

3. (Изм. - ДВ, бр. 101 от 2010 г.) гарантиране на обществения интерес, свързан с качеството на образователния процес и научните изследвания;

4. международно признание, обмен на експерти и информация при провеждане на процедурите, с оглед изграждането на единно образователно и научноизследователско пространство.

(3) (Обявена за противоконституционна - ДВ, бр. 81 от 2010 г. - Решение № 11 от 05.10.2010г. на КС на РБ по к. д. № 13/2010 г.) Конкретните условия и ред за придобиване на научни степени и за заемане на академични длъжности се определят със съответните правилници на висшите училища и научните организации при спазване на единните държавни изисквания.

Чл. 2. (Изм. - ДВ, бр. 101 от 2010 г.) (1) Академичният състав включва заемашите академични длъжности във висшите училища и научните организации, както и други лица по Закона за висшето образование.

(2) Научните степени са:

1. (Изм. - ДВ, бр. 101 от 2010 г.) „доктор“ (образователна и научна);

2. „доктор на науките“.

(3) Академичните длъжности са:

1. „асистент“;

2. „главен асистент“;

3. „доцент“;

4. „професор“.

Чл. 3. (Изм. - ДВ, бр. 101 от 2010 г.) (1) (Изм. - ДВ, бр. 101 от 2010 г.) Процедурите за прием на редовни и задочни докторанти, както и за заемане на академични длъжности в акредитираните от Националната агенция за оценяване и акредитация (НАОА) професионални направления и специалности се откриват с решение на висшето училище или научната организация за провеждане на конкурс. Конкурсът се обявява в „Държавен вестник“ и на интернет страницата на съответното висше училище или научна организация.

(2) (Изм. - ДВ, бр. 101 от 2010 г.) Кандидатите подават документи съгласно условията и реда, определени в този закон, и реда, определен в правилника на съответното висше училище или научна организация в срок не по-кратък от два месеца след обявлението в „Държавен вестник“.

Чл. 4. (Изм. - ДВ, бр. 81 от 2010 г. - Решение № 11 от 05.10.2010г. на КС на РБ по к. д. № 13/2010 г.; изм. изцяло, бр. 101 от 2010 г.) (1) Оценяването на дисертационен труд и на кандидатите за академични длъжности „главен асистент“, „доцент“ и „професор“ се извършва от научно жури. За всяка конкретна процедура съставът му се

предлага от първичното звено и се утвърждава от факултетния, съответно научния съвет.

(2) Ректорът, съответно ръководителят на научната организация определя със заповед състава на научното жури, утвърден по реда на ал. 1.

(3) За членове на научното жури се избират български граждани - хабилитирани лица и/или утвърдени чуждестранни учени в съответната научна област, а при възможност - и в съответното направление и специалност. При интердисциплинарност на обявения конкурс или тема на дисертационния труд най-малко един член на журито трябва да бъде от друга научна област, към която обявеният конкурс или тема на дисертационния труд има отношение. Изборът се осъществява от две обособени групи - на външни и на вътрешни членове за съответното висше училище или научна организация. При избор на научно жури се определя и един резервен член.

(4) За членове на научното жури по ал. 1 не могат да бъдат избирани лица, които са свързани лица по смисъла на § 1, т. 5 от допълнителните разпоредби с кандидат за придобиване на научна степен или заемане на академична длъжност, както и лица, които имат частен интерес, който може да повлияе върху безпристрастното и обективното изпълнение на работата им като членове на журито.

(5) На своето първо заседание научното жури по ал. 1 избира един от членовете си за председател и определя от състава си рецензенти.

(6) Решенията на журито се приемат с явно гласуване и обикновено мнозинство.

(7) Не могат да се провеждат заседания на журито в намален състав.

Глава втора

ПРИДОБИВАНЕ НА ОБРАЗОВАТЕЛНАТА И НАУЧНА СТЕПЕН „ДОКТОР" И НАУЧНАТА СТЕПЕН „ДОКТОР НА НАУКИТЕ"

(Загл. изм. - ДВ, бр. 101 от 2010 г.)

Чл. 5. (Изм. и доп. - ДВ, бр. 101 от 2010 г.) (1) (Изм. и доп. - ДВ, бр. 101 от 2010 г.) Образователната и научна степен „доктор" и научната степен „доктор на науките" се придобиват само във висши училища и научни организации, получили акредитация за обучение в образователна и научна степен „доктор" от НАОА, при условията и по реда на Закона за висшето образование.

(2) (Изм. - ДВ, бр. 101 от 2010 г.) Образователната и научна степен „доктор" и научната степен „доктор на науките" са безсрочни и важат на територията на цялата страна.

(3) Придобитите в чужбина научни степени се признават от висшите училища или от научните организации в Република България при условия и по ред, определени с правилниците им, в съответствие с нормативните актове и международните договори, по които Република България е страна.

Чл. 6. (Изм. и доп. - ДВ, бр. 101 от 2010 г.) (1) (Изм. изцяло - ДВ, бр. 101 от 2010 г.) Образователната и научна степен „доктор" се придобива от лице с образователно-квалификационна степен „магистър".

(2) (Нова - ДВ, бр. 101 от 2010 г.) За придобиване на образователната и научна степен „доктор" лицето по ал. 1 трябва да защити дисертационен труд при условията и по реда на този закон.

(3) (Нова - ДВ, бр. 101 от 2010 г.) Дисертационният труд по ал. 2 трябва да съдържа научни или научноприложни резултати, които представляват оригинален принос в науката. Дисертационният труд трябва да показва, че кандидатът притежава задълбочени теоретични знания по съответната специалност и способности за самостоятелни научни изследвания.

(4) (Предишна ал. 2 - ДВ, бр. 101 от 2010 г.) Дисертационният труд се подготвя чрез редовно обучение, задочно обучение или самостоятелна подготовка в получила акредитация от НАОА докторска програма на висше училище или научна организация. Подготовката е възможна и в дистанционна форма на обучение.

Чл. 7. (1) Приемането на редовни и задочни докторанти се извършва чрез конкурс, който се провежда не по-рано от един месец след изтичане на срока за подаване на документи по чл. 3, ал. 2.

(2) Кандидатите за докторанти на самостоятелна подготовка предлагат за обсъждане в съответната катедра, департамент или институт проект на дисертационния труд, разработен в основната му част, и библиография.

(3) Зачисляването на успешно издържалите конкурса кандидати, съответно на кандидатите с одобрени проекти по ал. 2, се извършва с решение на факултетен, съответно научен съвет на висшето училище или научната организация.

Чл. 8. (1) Обучението на докторантите се осъществява по план при условията и по реда на Закона за висшето образование и правилника на съответното висше училище или научна организация.

(2) Редовната и самостоятелната форма на обучение са с продължителност до 3 години, а задочната и дистанционната - до 4 години.

(3) По изключение, регламентирано в правилниците на съответното висше училище или научна организация, срокът може да бъде удължаван, но не повече от една година.

Чл. 9. (Изм. - ДВ, бр. 101 от 2010 г.) Научното жури за защита на дисертационен труд е в състав от пет лица, като най-малко трима са външни за висшето училище или научната организация. Най-малко един от членовете на журито трябва да бъде професор.

Чл. 10. (Изм. - ДВ, бр. 81 от 2010 г. - Решение № 11 от 05.10.2010г. на КС на РБ по к. д. № 13/2010 г.; изм., бр. 101 от 2010 г.) (1) Членовете на журито изготвят две рецензии, една от които на външно лице, и три становища. Рецензиите и становищата задължително завършват с положителна или отрицателна оценка.

(2) (Обявена за противоконституционна относно израза „и английски“ - ДВ, бр. 81 от 2010 г. - Решение № 11 от 05.10.2010г. на КС на РБ по к. д. № 13/2010 г.; изм. изцяло, бр. 101 от 2010 г.) Рецензиите и становищата се изготвят в срок до три месеца от определянето на журито и се публикуват заедно с автореферата на дисертацията на интернет страницата на висшето училище или на научната организация.

Чл. 11. (Изм. - ДВ, бр. 101 от 2010 г.) (1) В едномесечен срок след публикуването на рецензиите и становищата журито провежда открито заседание за защита на дисертацията.

(2) За успешно защитена се смята дисертация, получила на защитата най-малко три положителни оценки, като всеки член от журито публично обявява своята оценка.

(3) (Изм. - ДВ, бр. 101 от 2010 г.) Неуспешно защитената дисертация се връща за преработване. Ако кандидатът желае, не по-късно от една година след връщането се обявява нова процедура за защита, която е окончателна.

(4) (Изм. - ДВ, бр. 101 от 2010 г.) Образователната и научна степен „доктор“ се придобива от деня, в който дисертационният труд е защитен успешно.

Чл. 12. (Обявен за противоконституционен - ДВ, бр. 81 от 2010 г. - Решение № 11 от 05.10.2010г. на КС на РБ по к. д. № 13/2010 г.; нов, бр. 101 от 2010 г.) (1) Научната степен „доктор на науките“ се придобива от лице с образователна и научна степен „доктор“.

(2) За придобиване на научната степен „доктор на науките“ лицето по ал. 1 трябва да защити дисертационен труд при условията и по реда на този закон.

(3) Дисертационният труд по ал. 2 трябва да съдържа теоретични обобщения и решения на големи научни или научноприложни проблеми, които съответстват на съвременните постижения и представляват значителен и оригинален принос в науката.

(4) Дисертационният труд по ал. 2 се подготвя самостоятелно и не може да повтаря буквално темата и значителна част от съдържанието на представения за придобиване на образователна и научна степен „доктор“.

(5) Дисертационният труд и авторефератът се предлагат от кандидата за обсъждане в съответната катедра, департамент или институт.

Чл. 13. (Изм. и доп. - ДВ, бр. 101 от 2010 г.) (1) (Изм. и доп. - ДВ, бр. 101 от 2010 г.) Защитата на дисертационния труд за придобиване на научната степен „доктор на науките“ се осъществява публично пред жури от седем хабилизирани лица, най-малко трима от които професори. Най-малко четирима от членовете на научното жури са външни лица за съответното висше училище или научна организация.

(2) За защитата се прилагат съответно разпоредбите на чл. 10 и 11. Трима от членовете на журито изготвят рецензии, останалите - становища. Две от рецензиите са от професори и най-малко една рецензия - от външно за висшето училище или научната организация лице.

(3) (Нова - ДВ, бр. 101 от 2010 г.) За успешно защитена се смята дисертация, получила на защитата най-малко четири положителни оценки, като всеки член от журито публично обявява своята оценка.

(4) (Предишна ал. 3 - ДВ, бр. 101 от 2010 г.) Научната степен „доктор на науките“ се придобива от деня, в който дисертационният труд е защитен успешно.

Чл. 14. (Изм. - ДВ, бр. 101 от 2010 г.) (1) Образователната и научна степен „доктор“ и научната степен „доктор на науките“ се удостоверяват с диплома, издадена от съответното висше училище или научна организация, по единен образец, утвърден от министъра на образованието и науката която се изпраща в тридневен срок на Министерството на образованието и науката за регистриране.

(2) Дипломата по ал. 1 се издава на български език, а при заявено искане от лицето се издава и приложение на английски език.

Чл. 14а. (Нов - ДВ, бр. 101 от 2010 г.) (1) При равни други условия лицата, придобили научна степен „доктор на науките“, ползват предимство при заемане на академичните длъжности по този закон.

(2) За образователна и научна степен „доктор“ или за научна степен „доктор на науките“, свързана с изпълняваната работа, на лицата се изплаща допълнително месечно възнаграждение в размер, определен от Министерския съвет.

Глава трета

УСЛОВИЯ И РЕД ЗА ЗАЕМАНЕ НА АКАДЕМИЧНИ ДЛЪЖНОСТИ

(Загл. изм. - ДВ, бр. 101 от 2010 г.)

Раздел I

Общи положения

Чл. 15. (Изм. - ДВ, бр. 81 от 2010 г. - Решение № 11 от 05.10.2010г. на КС на РБ по к. д. № 13/2010 г.; изм. и доп., бр. 101 от 2010 г.) (1) (Доп. - ДВ, бр. 101 от 2010 г.) Академичните длъжности се откриват във висши училища и в научни организации при условията и по реда, определени със закона и с техните правилници. С правилниците на висшите училища и научните организации могат да бъдат определени и допълнителни изисквания за заемане на академичните длъжности „доцент“ и „професор“, отразяващи спецификата на отделните професионални направления.

(2) (Обявена за противоконституционна - ДВ, бр. 81 от 2010 г. - Решение № 11 от 05.10.2010г. на КС на РБ по к. д. № 13/2010 г.; нова, бр. 101 от 2010 г.) Академична длъжност се заема по трудово правоотношение.

(3) Преминаването от академична длъжност на същата или на съответна академична длъжност в друго висше училище или научна организация, включително и от други европейски държави, може да се извършва и без конкурс и избор по решение на приемащото висше училище или научна организация и при условия и по ред, определени с правилниците им.

(4) (Изм. - ДВ, бр. 101 от 2010 г.) Във висшите училища и факултети по изкуства и спорт за заемането на академични длъжности може да се кандидатства със специфични за съответната област художественотворчески и спортни постижения.

(5) При прекратяване на трудовия договор не по вина на хабилитираното лице се запазват всички лични права, произтичащи от съответната академична длъжност.

Чл. 16. Лицата, заемащи академичните длъжности, подлежат на периодично атестиране не по-рядко от един път на 5 години.

Раздел II

Условия и ред за заемане на академичните длъжности „асистент“ и „главен асистент“

(Загл. изм. - ДВ, бр. 101 от 2010 г.)

Чл. 17. (Изм. - ДВ, бр. 101 от 2010 г.) Висшите училища и научните организации назначават лица на длъжност „асистент“ на срочен трудов договор.

Чл. 18. (Изм. - ДВ, бр. 81 от 2010 г. - Решение № 11 от 05.10.2010г. на КС на РБ по к. д. № 13/2010 г.; изм., бр. 101 от 2010 г.) (1) (Изм. - ДВ, бр. 101 от 2010 г.) Академичната длъжност „главен асистент“ се заема само от лице с придобита образователна и научна степен „доктор“ в съответната научна област.

(2) (Обявена за противоконституционна - ДВ, бр. 81 от 2010 г. - Решение № 11 от 05.10.2010г. на КС на РБ по к. д. № 13/2010 г.) В медицинските университети или факултети и университетските болници, във висшите училища по изкуства и спорт или факултети, във военните висши училища, както и във висшите училища на Министерството на вътрешните работи длъжността „главен асистент“ може да се заема от лица без придобита научна степен „доктор“, когато това е предвидено в правилника на съответното висше училище.

(3) Академичната длъжност „главен асистент“ се заема въз основа на конкурс и избор.

Чл. 19. Кандидатите за участие в конкурса подават молба за допускане и следните документи:

1. автобиография;
2. диплом за образователната и научна степен „доктор“;
3. медицинско свидетелство;
4. свидетелство за съдимост;
5. удостоверение за стаж по специалността, ако има такъв;
6. списък на публикации, изобретения и други научно-приложни разработки.

Чл. 20. (Изм. - ДВ, бр. 101 от 2010 г.) (1) (Изм. - ДВ, бр. 101 от 2010 г.) Конкурсът се провежда от петчленно научно жури. Най-малко двама от членовете на журито са външни за съответното висше училище или научна организация.

(2) Журито се определя не по-късно от два месеца след обявлението в „Държавен вестник“.

Чл. 21. (Изм. и доп. - ДВ, бр. 101 от 2010 г.) (1) До участие в конкурса се допускат кандидатите, които отговарят на законовите изисквания и на изискванията на висшето училище или научната организация.

(2) (Изм. и доп. - ДВ, бр. 101 от 2010 г.) Всички кандидати се уведомяват писмено за резултата от процедурата по допускане в срок 14 дни след определяне на журито като на недопуснатите кандидати се съобщават мотивите за отказа.

(3) Конкурсният изпит се провежда не по-късно от един месец от изпращане на съобщението по ал. 2.

Чл. 22. (1) Всеки член на журито оценява кандидатите поотделно.

(2) Председателят на журито представя обобщен доклад-заключение за резултатите от конкурса не по-късно от 7 дни след провеждането му до факултетния, съответно научния съвет на висшето училище или научната организация, с предложение за провеждане на избор.

(3) При повече от един кандидат, издържал конкурса, журито прави мотивирано предложение за избор в доклада си до съответния съвет.

Чл. 23. (Доп. - ДВ, бр. 101 от 2010 г.) (1) Факултетният, съответно научният съвет провежда избора не по-късно от 14 дни след предложението на журито.

(2) (Доп. - ДВ, бр. 101 от 2010 г.) Кандидатите, които са се явили на конкурса, се уведомяват писмено за резултата от конкурса и избора в срок до 14 дни след заседанието на факултетния, съответно на научния съвет.

(3) (Доп. - ДВ, бр. 101 от 2010 г.) Избраните кандидати се назначават от ръководителя на висшето училище или научната организация до един месец от съобщението за избирането им.

Раздел III

Условия и ред за заемане на академичната длъжност „доцент“

(Загл. изм. - ДВ, бр. 101 от 2010 г.)

Чл. 24. (Изм. - ДВ, бр. 101 от 2010 г.) (1) (Изм. изцяло - ДВ, бр. 101 от 2010 г.) Кандидатите за заемане на академичната длъжност „доцент“ трябва да отговарят на следните условия:

1. да са придобили образователна и научна степен „доктор“;

2. не по-малко от две години:

а) да са заемали академична длъжност „асистент“, „главен асистент“, или

б) да са били преподаватели, включително хонорувани, или членове на научноизследователски екип в същото или в друго висше училище или научна организация, или

в) да са упражнявали художественотворческа дейност, или

г) да са били специалисти от практиката и да имат доказани постижения в своята област;

3. да са представили публикуван монографичен труд или равностойни публикации в специализирани научни издания или доказателства за съответни на тях художественотворчески постижения в областта на изкуствата, които да не повтарят представените за придобиване на образователната и научна степен „доктор“ и за придобиването на научната степен „доктор на науките“.

(2) Академичната длъжност „доцент“ се заема въз основа на конкурс и избор.

(3) Конкурс за заемането на академичната длъжност „доцент“ се открива, ако може да се осигури съответната преподавателска или изследователска натовареност съгласно съответния правилник на висшето училище или научната организация.

Чл. 25. (Изм. - ДВ, бр. 101 от 2010 г.) Конкурсът се провежда от седемчленно научно жури. Най-малко трима от членовете на журито са външни за съответното висше училище или научна организация и най-малко трима са професори.

Чл. 26. (Изм. - ДВ, бр. 81 от 2010 г. - Решение № 11 от 05.10.2010г. на КС на РБ по к. д. № 13/2010 г.) (1) (Обявена за противоконституционна - ДВ, бр. 81 от 2010 г. - Решение № 11 от 05.10.2010г. на КС на РБ по к. д. № 13/2010 г.) Кандидатите представят документи и трудове, изследвания и творчески постижения след защита на докторска дисертация, както и авторска справка на научните приноси на трудовете и цитиранията. Разглеждат се само публикации в специализирани научни издания.

(2) В 14-дневен срок след изтичане на срока за подаване на документи научното жури определя двама рецензенти, от които поне единият е професор. Останалите членове на журито изготвят становища. Рецензиите и становищата завършват с положително или отрицателно заключение за избор.

Чл. 27. (Изм. - ДВ, бр. 81 от 2010 г. - Решение № 11 от 05.10.2010г. на КС на РБ по к. д. № 13/2010 г.; изм. и доп., бр. 101 от 2010 г.) (1) (Обявена за противоконституционна относно израза „и английски“ - ДВ, бр. 81 от 2010 г. - Решение № 11 от 05.10.2010г. на КС на РБ по к. д. № 13/2010 г.; изм., бр. 101 от 2010 г.) В срок до един месец преди заключителното заседание на научното жури на интернет страницата на съответното висше училище или на научната организация се публикуват

изготвените от участниците в процедурата резюмета на трудовете им след защита на докторска дисертация, както и рецензиите и становищата на членовете на журито.

(2) Научното жури провежда конкурса в срок до 6 месеца от обявлението в „Държавен вестник“.

(3) (Изм. изцяло - ДВ, бр. 101 от 2010 г.) Научното жури оценява кандидатите за заемане на академичната длъжност „доцент“ според изпълнението на условията по чл. 24, ал. 1.

(4) (Нова - ДВ, бр. 101 от 2010 г.) При равни условия по чл. 24, ал. 1 научното жури взема предвид и общата оценка, получена от оценяването на тези от следните допълнителни показатели, които са приложими за съответната област:

1. свързани с учебната дейност:

а) аудиторни и извънаудиторни занятия - разработване на лекционни курсове; нововъведения в методите на преподаване, осигуряване на занимания в практическа среда извън висшето училище или научната организация;

б) публикувани учебни материали - ръководства, сборници и други, разработени от кандидата, или съавторство в издаден учебник или публикуван електронен учебник;

в) работа със студенти и докторанти, включително съвместна работа със студенти и докторанти в научноизследователски и художественотворчески проекти;

2. свързани с научноизследователската дейност:

а) участие в научноизследователски проекти; участия с доклади на международни и национални научни форуми; членство в авторитетна творческа и/или професионална организация в съответната научна област;

б) научни и научно-приложни разработки;

в) приложени в практиката резултати от научни изследвания; изобретения и рационализации;

г) научни публикации (печатни и електронни), включително публикации в международни издания;

3. свързани с художественотворческата дейност:

а) участие в проекти; членство в творческа организация; художественотворчески изяви, включително творчески изяви на международно признат форум;

б) създаване на произведения на изкуството с международно признание.

(5) (Предишна ал. 4; изм. изцяло - ДВ, бр. 101 от 2010 г.) При научните специалности в областта на изкуствата вместо научноизследователската дейност може да се оценява художественотворческата дейност.

Чл. 27а. (Нов - ДВ, бр. 101 от 2010 г.) (1) Журито класира кандидатите с явно гласуване и ги предлага за избор от факултетния/научния съвет. Предложението до съвета се изготвя от председателя на научното жури и се подписва от всички членове в 7-дневен срок.

(2) Факултетният, съответно научният съвет взема решение за избор на „доцент“ по предложение на научното жури. Изборът се провежда при условия и по ред, определени с правилника на висшето училище или научната организация, не по-късно от един месец след получаване на предложението.

Чл. 28. Избраният доцент изнася публична академична лекция пред академичната общност в съответното висше училище или научна организация.

Раздел IV

Условия и ред за заемане на академичната длъжност „професор“

(Загл. изм. - ДВ, бр. 101 от 2010 г.)

Чл. 29. (Изм. - ДВ, бр. 81 от 2010 г. - Решение № 11 от 05.10.2010г. на КС на РБ по к. д. № 13/2010 г.; изм. изцяло, бр. 101 от 2010 г.) (1) Кандидатите за заемане на академичната длъжност „професор“ трябва да отговарят на следните условия:

1. да са придобили образователната и научна степен „доктор“;

2. да са заемали академичната длъжност „доцент“ в същото или в друго висше училище или научна организация не по-малко от две академични години или не по-малко от пет години:

а) да са били преподаватели, включително хонорувани, или членове на научноизследователски екип в същото или в друго висше училище или научна организация, или

б) да са упражнявали художественотворческа дейност, или

в) да са били специалисти от практиката и да имат доказани постижения в своята област;

3. да са представили публикуван монографичен труд или равностойни публикации в специализирани научни издания или доказателства за съответни на тях художественотворчески постижения в областта на изкуствата, които да не повтарят представените за придобиване на образователната и научна степен „доктор“, на научната степен „доктор на науките“ и за заемане на академичната длъжност „доцент“;

4. да са представили други оригинални научноизследователски трудове, публикации, изобретения и други научни и научно-приложни разработки или художественотворчески постижения, които се оценяват по съвкупност.

(2) Ако кандидатите не са заемали академичната длъжност „доцент“, те трябва да представят още един публикуван монографичен труд или равностойни публикации в специализирани научни издания или съответни на тях доказателства за художественотворчески постижения в областта на изкуствата, които да не повтарят представените за придобиване на образователната и научна степен „доктор“ и научната степен „доктор на науките“.

(3) Академичната длъжност „професор“ се заема въз основа на конкурс и избор.

(4) Конкурс за заемането на академичната длъжност „професор“ се открива, ако може да се осигури съответната преподавателска или изследователска натовареност съгласно правилника на висшето училище или научната организация.

Чл. 29а. (Нов - ДВ, бр. 101 от 2010 г.) Научното жури е в състав от седем членове - най-малко четирима от тях са професори и най-малко трима са външни лица. Изготвят се три рецензии и четири становища.

Чл. 29б. (Нов - ДВ, бр. 101 от 2010 г.) (1) Научното жури оценява кандидатите за заемане на академичната длъжност „професор“ според изпълнението на условията по чл. 29.

(2) При равни условия по чл. 29 научното жури взема предвид и общата оценка, получена от оценяването на тези от следните допълнителни показатели, които са приложими за съответната област:

1. свързани с учебната дейност:

а) аудиторни и извънаудиторни занятия - споделяне на опита в преподаването и курсовете и супервизия и консултиране на колеги; осигуряване на занимания в практическа среда извън съответното висше училище или научна организация; разработване на лекционни курсове; преподаване по специалността на чужд език;

б) издадени учебници или публикувани електронни учебници по разработени от кандидата лекционни курсове;

в) дейност със студенти и докторанти, включително ръководство на докторанти, назначени на преподавателски позиции във висше училище или научна организация;

2. свързани с научноизследователската дейност:

а) ръководство на научноизследователски проекти; създаване на научна група от преподаватели; членство в авторитетна творческа и/или професионална организация в съответната научна област; участия с доклади в международни и национални научни форуми; авторитетни отзиви; създаване на ново направление в науката; създадена научна школа; изнасяне на лекции в чуждестранни университети;

б) приложени в практиката резултати от научни изследвания; изобретения и рационализации;

в) научни публикации (печатни и електронни), включително публикации в международни издания;

3. свързани с художественотворческата дейност:

а) членство в творческа организация; създадена творческа школа; изнасяне на лекции в чуждестранни университети; художествено-творчески изяви, включително творчески изяви на международно признати форуми;

б) създаване на произведения на изкуството с международно признание.

(3) При научните специалности в областта на изкуствата научноизследователската дейност може да се замести с художественотворческа дейност.

Чл. 29в. (Нов - ДВ, бр. 101 от 2010 г.) За неуредените въпроси относно реда за заемане на академичната длъжност „професор“ се прилагат съответно разпоредбите на раздел III.

Глава четвърта КОНТРОЛ

Чл. 30. (Изм. - ДВ, бр. 81 от 2010 г. - Решение № 11 от 05.10.2010г. на КС на РБ по к. д. № 13/2010 г.; изм. и доп., бр. 101 от 2010 г.) (1) (Обявена за противоконституционна - ДВ, бр. 81 от 2010 г. - Решение № 11 от 05.10.2010г. на КС на РБ по к. д. № 13/2010 г.; нова, бр. 101 от 2010 г.) Министърът на образованието и науката осъществява контрол върху откритите и неприключили процедури за придобиване на научна степен, както и за заемане на академични длъжности.

(2) (Изм. изцяло - ДВ, бр. 101 от 2010 г.) Контролът се осъществява чрез проверки по собствена инициатива или по сигнал на заинтересована страна.

(3) Сигналът по ал. 2 трябва да съдържа името и адреса на подателя, описание на нарушенията по провежданата процедура, както и посочване на доказателствата, които ги подкрепят. Срокът за подаване на сигнала за участници в процедурата е три дни от узнаване на обстоятелството, а за трети лица - 7 дни от публикуване на информацията в „Държавен вестник“, съответно на интернет страницата на висшето училище и научната организация.

(4) Министърът на образованието и науката назначава проверка и се произнася в 14-дневен срок от получаване на сигнала.

(5) При проверката се проверява цялата процедура, независимо от посоченото в сигнала. Проверката завършва с констатации за редовността на всеки отделен етап на процедурата.

Чл. 31. (Изм. - ДВ, бр. 101 от 2010 г.) (1) Министърът на образованието и науката може да изисква информация и документи от висшите училища или научните организации във връзка с контролираните процедури.

(2) В случай на констатирано нарушение министърът на образованието и науката или оправомощен от него заместник-министър има право да спре защитата на дисертацията, съответно конкурса или избора на главен асистент, доцент и професор. В заповедта за спиране се определя срок за отстраняване на нарушението и се съобщава на висшето училище или на научната организация.

(3) Спирането е еднократно и за срок до един месец.

(4) Висшето училище или научната организация са длъжни да отстранят констатираните нарушения и да представят доказателства за това в срока по ал. 2.

(5) Процедурите за придобиване на научна степен и за заемане на академична длъжност се възобновяват със заповед на министъра на образованието и науката или на оправомощен от него заместник-министър, ако нарушенията са отстранени.

(6) (Изм. - ДВ, бр. 101 от 2010 г.) Когато министърът не издаде заповед за възобновяване след изтичане на едномесечния срок от спирането, процедурата може да се възобнови от ректора на висшето училище, съответно ръководителя на научната

организация. При несъгласие министърът може да предложи отнемане на акредитацията пред НАОА.

Чл. 32. (Изм. изцяло - ДВ, бр. 101 от 2010 г.) (1) Всички актове на органите на висшето училище или на научната организация във връзка с придобиването на научна степен или за заемането на академичните длъжности по този закон могат да се обжалват пред съда по реда на Административнопроцесуалния кодекс.

(2) Обжалването на актовете по ал. 1 не спира изпълнението им.

Чл. 33. (Отм. - ДВ, бр. 101 от 2010 г.)

Чл. 34. (Изм. - ДВ, бр. 81 от 2010 г. - Решение № 11 от 05.10.2010г. на КС на РБ по к. д. № 13/2010 г.; отм., бр. 101 от 2010 г.)

Чл. 35. (Изм. - ДВ, бр. 81 от 2010 г. - Решение № 11 от 05.10.2010г. на КС на РБ по к. д. № 13/2010 г.; изм. и доп., бр. 101 от 2010 г.) (1) Освобождава се от академична длъжност лице:

1. когато бъде установено, че трудовете или значителни части от тях, въз основа на които е придобита научна степен или е заета академична длъжност, са написани или създадени от другиги;

2. (обявена за противоконституционна - ДВ, бр. 81 от 2010 г. - Решение № 11 от 05.10.2010г. на КС на РБ по к. д. № 13/2010 г.; нова, бр. 101 от 2010 г.) което в качеството си на член на жури или на факултетен/научен съвет е дало становище в резултат на извършено от него престъпление, установено с влязла в сила присъда.

3. което е получило отрицателна оценка при две последователни атестации.

(2) В случаите по ал. 1, т. 1 и 2 се отнема и придобитата научна степен.

(3) Отнемането на научна степен и освобождаването от длъжност се извършва от ректора на висшето училище, съответно от ръководителя на научната организация, по предложение на факултетния/научния съвет.

(4) (Изречение второ обявено за противоконституционно - ДВ, бр. 81 от 2010 г. - Решение № 11 от 05.10.2010г. на КС на РБ по к. д. № 13/2010 г.; отм., бр. 101 от 2010 г.)

(5) (Отм. - ДВ, бр. 101 от 2010 г.)

Чл. 36. (1) Освобождаването от академична длъжност по чл. 35, ал. 1, т. 1 и 2 и отнемането на научна степен по чл. 35, ал. 2 се отразяват при атестирането на висшето училище или научната организация, провели съответната процедура, както и при атестирането на членовете на съответното жури, заемащи академични длъжности.

(2) При външните членове на журито освобождаването от академична длъжност по чл. 35, ал. 1, т. 1 и 2 и отнемането на научна степен по чл. 35, ал. 2 се отразяват и при атестирането на висшето училище или научната организация, към които принадлежат.

(3) Всички лични права на лицето, произтичащи от научната степен и академичната длъжност, се смятат за отменени.

ДОПЪЛНИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ

§ 1. (Доп. - ДВ, бр. 101 от 2010 г.) По смисъла на този закон:

1. „висши училища и научни организации" включват всички висши училища, Българската академия на науките, Селскостопанската академия, научни организации, университетски болници, институти и други, получили акредитация от НАОА;

2. „докторска програма" е акредитирана програма на висше училище или научна организация в област на висшето образование за провеждане на обучение на докторанти.

3. (нова - ДВ, бр. 101 от 2010 г.) "частен интерес" е всеки интерес, който води до облага от материален или нематериален характер за член на жури или за свързани с него лица, включително всяко поето задължение;

4. (нова - ДВ, бр. 101 от 2010 г.) "облага" е всеки доход в пари или в имущество, включително придобиване на дялове или акции, както и предоставяне, прехвърляне

или отказ от права, получаване на привилегия или почести, получаване на стоки или услуги безплатно или на цени, по-ниски от пазарните, помощ, глас, подкрепа или влияние, предимство, получаване на или обещание за работа, длъжност (включително академична длъжност), дар, награда или обещание за избягване на загуба, отговорност, санкция или друго неблагоприятно събитие;

5. (нова - ДВ, бр. 101 от 2010 г.) "свързани лица" са съпрузите или лицата, които се намират във фактическо съжителство, роднините по права линия, по сребрена линия - до втора степен включително, и роднините по сватовство - до втора степен включително, както и физически и юридически лица, с които лицето се намира в икономически или политически зависимости, които пораждат основателни съмнения в неговата безпристрастност и обективност;

6. (нова - ДВ, бр. 101 от 2010 г.) "първично звено" е катедра във факултет на висше училище или съответна на нея структура в научна организация.

§ 2. (Обявен за противоконституционен - ДВ, бр. 81 от 2010 г. - Решение № 11 от 05.10.2010г. на КС на РБ по к. д. № 13/2010 г.) В съответния правилник на висшето училище или научна организация може да се предвиди и по-голям нечетен брой на членове на научното жури при запазване на законоустановените съотношения.

§ 3. (Обявен за противоконституционен - ДВ, бр. 81 от 2010 г. - Решение № 11 от 05.10.2010г. на КС на РБ по к. д. № 13/2010 г.) (1) Самостоятелните колежи не могат да провеждат процедури за заемане на академични длъжности.

(2) Процедурите за заемане на академични длъжности по ал. 1 се провеждат от висше училище или научна организация, които извършват обучение в същата област на висшето образование, въз основа на сключен договор със съответния самостоятелен колеж.

§ 4. (1) Всички обявления в интернет страница по този закон съдържат и дата на публикуване. Датата трябва да съвпада с датата на публикуване в „Държавен вестник“. Когато информацията се публикува само в интернет страница, за достоверността на съдържанието и датата се съставя протокол, подписан от председателя на научното жури, съответно от факултетния или научния съвет и от поне един кандидат в процедурата.

(2) При провеждане на процедури по този закон, съдържащи класифицирана информация, заседанията на съответните органи са закрити и се прилагат изискванията на Закона за защита на класифицираната информация.

ПРЕХОДНИ И ЗАКЛЮЧИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ

§ 5. (Изм. и доп. - ДВ, бр. 101 от 2010 г.) (1) Законът за научните степени и научните звания (обн., ДВ, бр. 36 от 1972 г.; изм., бр. 43 от 1975 г., бр. 12 от 1977 г., бр. 61 от 1981 г., бр. 94 от 1986 г., бр. 10 от 1990 г., бр. 59 от 1992 г., бр. 112 от 1995 г., бр. 28 от 1996 г. и бр. 54 от 2000 г.) се отменя.

(2) (Доп. - ДВ, бр. 101 от 2010 г.) Всички права на лицата, като заплащане, предимство при участие в конкурси и други, свързани с научните степени и научните звания, придобити при условията и по реда на отменения Закон за научните степени и научните звания, се запазват.

(3) (Нова - ДВ, бр. 101 от 2010 г.) Трудовите правоотношения на лицата по ал. 2, които към влизането в сила на този закон заемат научно-преподавателска или научна длъжност и притежават научна степен, получена съгласно отменения Закон за научните степени и научните звания, се запазват на следните академични длъжности:

1. за „асистент“, „старши асистент“ и „главен асистент“, съответно „научен сътрудник“ I, II и III степен - на академичната длъжност „главен асистент“;

2. за „доцент“, съответно „старши научен сътрудник II степен“ - на академичната длъжност „доцент“;

3. за „професор“, съответно „старши научен сътрудник I степен“ - на академичната длъжност „професор“.

(4) (Нова - ДВ, бр. 101 от 2010 г.) Трудовите правоотношения на лицата по ал. 2, които към влизането в сила на този закон заемат научно-преподавателска или научна длъжност, но не притежават научна степен, получена съгласно отменения Закон за научните степени и научните звания, се запазват на следните академични длъжности:

1. за „асистент“, съответно „научен сътрудник“ III степен - на академичната длъжност „асистент“;

2. за „старши асистент“ и „главен асистент“, съответно „научен сътрудник“ II и I степен - на академичната длъжност „главен асистент“;

3. за „доцент“, съответно „старши научен сътрудник II степен“ - на академичната длъжност „доцент“;

4. за „професор“, съответно „старши научен сътрудник I степен“ - на академичната длъжност „професор“.

(5) (Нова - ДВ, бр. 101 от 2010 г.) Лицата по ал. 4, т. 2 се преназначават на академичната длъжност „асистент“, ако в срок до 4 години от влизането в сила на този закон не придобият образователна и научна степен „доктор“.

(6) (Предишна ал. 3 - ДВ, бр. 101 от 2010 г.) Лицата, придобили научни степени и звания при условията и по реда на отменения Закон за научните степени и научните звания, запазват научните си звания и научните степени и след като престанат да заемат научни или академични длъжности.

§ 6. (Изм. - ДВ, бр. 101 от 2010 г.) Висшите училища и научните организации са длъжни да осигурят на лицата, заварени на длъжностите "асистент", "старши асистент" и "главен асистент", съответно "научен сътрудник" III, II и I степен, които не притежават образователна и научна степен "доктор, условия за зачисляване за придобиване на образователна и научна степен "доктор в самостоятелна подготовка.

§ 7. (Обявен за противоконституционен - ДВ, бр. 81 от 2010 г. - Решение № 11 от 05.10.2010г. на КС на РБ по к. д. № 13/2010 г.; нов, бр. 101 от 2010 г.) Лицата, придобили научна степен „доктор на науките“ при условията и по реда на отменения Закон за научните степени и научните звания, запазват всички права, произтичащи от придобитата научна степен, и могат да заемат академичните длъжности по този закон и без да притежават образователна и научна степен "доктор".

§ 8. (Изм. - ДВ, бр. 101 от 2010 г.) (1) (Изм. изцяло - ДВ, бр. 101 от 2010 г.) Закрива се Висшата атестационна комисия на 31 март 2011 г. Специализираните научни съвети продължават дейността си до 28 февруари 2011 г., като за този срок се удължават изтеклите им мандати.

(2) Активите, пасивите и архивът на Висшата атестационна комисия преминават към Министерството на образованието и науката.

(3) Министерският съвет в срока по ал. 1 определя ликвидационна комисия.

(4) Ликвидационната комисия извършва ликвидацията на закритата Висша атестационна комисия в срок три месеца от определянето ѝ.

(5) Разходите по ликвидацията са за сметка на утвърдените средства на закритата Висша атестационна комисия по бюджета ѝ, както и по бюджета на Министерството на образованието и науката.

(6) Правоотношенията с председателя, заместник-председателя и научния секретар, както и с членовете на Президиума и на научните комисии на закритата Висша атестационна комисия се прекратяват от министър-председателя, а трудовите правоотношения с останалите служители от администрацията на Висшата атестационна комисия - от министъра на образованието и науката.

§ 9. (Изм.- ДВ, бр. 81 от 2010 г. - Решение № 11 от 05.10.2010г. на КС на РБ по к. д. № 13/2010 г.; изм., бр. 101 от 2010 г.) (1) Откритите и неприключили към влизането в сила на закона процедури пред Висшата атестационна комисия се довършват при досегашните условия и ред в срока по § 8, ал. 1. За открити процедури се смятат тези, по които има избрани рецензенти или е платена такса.

(2) (Обявена за противоконституционна в частта относно израза "единните държавни изисквания по смисъла на чл.1, ал.3 - ДВ, бр. 81 от 2010 г. - Решение № 11 от 05.10.2010г. на КС на РБ по к. д. № 13/2010 г.; изм., бр. 101 от 2010 г.) В двумесечен срок от влизането в сила на закона Министерският съвет приема правилник за неговото прилагане.

§ 9а. (Нов - ДВ, бр. 101 от 2010 г.) (1) Откритите до влизането в сила на § 9, ал. 1 и неприключили до влизането в сила на този закон процедури за заемане на академичната длъжност „асистент“, в които участват кандидати с образователната и научна степен „доктор“, се довършват по досегашния ред.

(2) Когато в процедурите по ал. 1 не участват кандидати с образователната и научна степен „доктор“, те могат да бъдат прекратени след решение на Академичния съвет.

(3) Откритите до влизането в сила на § 9, ал. 1 и неприключили до влизането в сила на този закон процедури за заемане на академичната длъжност „главен асистент“, в случаите когато в тях не участват кандидати с образователната и научна степен „доктор“, се прекратяват.

(4) Конкурсите за доцент, старши научен сътрудник II степен, професор и старши научен сътрудник I степен, обявени по реда на отменения Закон за научните степени и звания, извън случаите по § 9, ал. 1, се довършват по реда на този закон без публикуване на ново обявление в „Държавен вестник“, като кандидатите допълват подадените от тях документи съгласно изискванията на този закон.

§ 10. (Обявен за противоконституционен - ДВ, бр. 81 от 2010 г. - Решение № 11 от 05.10.2010г. на КС на РБ по к. д. № 13/2010 г.) В едномесечен срок от влизането в сила на правилника за прилагане на закона висшите училища и научните организации изготвят и приемат правилници за условията и реда за придобиване на научни степени и заемане на академични длъжности. Правилникът се приема от Академичния съвет на висшето училище или от съответния ръководен орган на научната организация.

§ 11. (Отм. - ДВ, бр. 101 от 2010 г.)

§ 12. В Закона за висшето образование (обн., ДВ, бр. 112 от 1995 г.; изм., бр. 28 от 1996 г., бр. 56 от 1997 г.; попр., бр. 57 от 1997 г.; изм., бр. 58 от 1997 г., бр. 60, 66, 111 и 113 от 1999 г., бр. 54 от 2000 г., бр. 22 от 2001 г., бр. 40 и 53 от 2002 г., бр. 48 и 70 от 2004 г., бр. 77, 83 и 103 от 2005 г., бр. 30, 36, 62 и 108 от 2006 г., бр. 41 от 2007 г., бр. 13, 43 и 69 от 2008 г. и бр. 42, 74 и 99 от 2009 г.) се правят следните изменения и допълнения:

1. В чл. 48:

а) в ал. 1, т. 2 думите „старши асистент“ се заличават;

б) алинея 3 се изменя така:

„(3) Академичните длъжности „асистент“, „главен асистент“, „доцент“ и „професор“ се заемат при условията и по реда на Закона за развитието на академичния състав в Република България и на правилниците на висшите училища.“

2. Член 49 се отменя.

3. В чл. 50, ал. 2 думата „три“ се заменя с „два“.

4. В чл. 77, ал. 3 думата „две“ се заменя с „едно“.

5. В чл. 87, ал. 4 думите „както и с участието в научни комисии и в Президиума на Висшата атестационна комисия“ се заличават.

6. Навсякъде думите „Закона за научните степени и научните звания“ се заменят със „Закона за развитието на академичния състав в Република България“.

§ 13. В Закона за обществените библиотеки (обн., ДВ, бр. 42 от 2009 г.; изм., бр. 74 от 2009 г.) в чл. 20 думите „Закона за научните степени и научните звания“ се заменят със „Закона за развитието на академичния състав в Република България“.

§ 14. В Закона за лечебните заведения (обн., ДВ, бр. 62 от 1999 г.; изм., бр. 88, 113 и 114 от 1999 г., бр. 36, 65 и 108 от 2000 г.; Решение № 11 на Конституционния

съд от 2001 г. - бр. 51 от 2001 г.; изм., бр. 28 и 62 от 2002 г., бр. 83, 102 и 114 от 2003 г., бр. 70 от 2004 г., бр. 46, 76, 85, 88 и 105 от 2005 г., бр. 30, 34, 59, 80 и 105 от 2006 г., бр. 31, 53 и 59 от 2007 г., бр. 110 от 2008 г. и бр. 36, 41, 99 и 101 от 2009 г.) в чл. 80, ал. 1, т. 1 накрая се поставя запетая и се добавя „които са специалисти в областта на медицината, биологията, химията и физиката и другите немедицински специалности“.

§ 15. В едномесечен срок от влизането в сила на закона Министерският съвет внася в Народното събрание проекти на закони за изменение и допълнение на законите, чиито разпоредби трябва да бъдат приведени в съответствие с този закон.

Законът е приет от 41-ото Народно събрание на 15 април 2010 г. и на 13 май 2010 г. и е подпечатан с официалния печат на Народното събрание.

Председател на Народното събрание: Цецка Цачева

ПРЕХОДНИ И ЗАКЛЮЧИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ към ЗАКОН за изменение и допълнение на Закона за развитието на академичния състав в Република България

(ДВ, бр. 101 от 2010 г.)

§ 59. (1) В срок до един месец от влизането в сила на този закон Министерският съвет изменя и допълва правилника по § 9, ал. 2 от преходните и заключителните разпоредби.

(2) В едномесечен срок от влизането в сила на изменението и допълнението на правилника по ал. 1 висшите училища и научните организации привеждат своите правилници в съответствие с изискванията на този закон и правилника за неговото прилагане.

Заключителни разпоредби към ЗАКОН за изменение на Закона за младежта (ДВ, бр. 68 от 02.08.2013 г., в сила от 02.08.2013 г.)

§ 7. В Закона за развитието на академичния състав в Република България (обн., ДВ, бр. 38 от 2010 г.; Решение № 11 на Конституционния съд от 2010 г. - бр. 81 от 2010 г.; изм., бр. 101 от 2010 г.) навсякъде думите „**министърът на образованието, младежта и науката**“, „**министъра на образованието, младежта и науката**“ и „**Министерството на образованието, младежта и науката**“ се заменят съответно с „**министърът на образованието и науката**“, „**министъра на образованието и науката**“ и „**Министерството на образованието и науката**“.